

Protocol Sociale Veiligheid

Vreedzaam, veilig en verbonden

Inhoud

Inleiding.....	4
1. Visie.....	5
2. Protocol Sociale Veiligheid.....	6
2.1 De Vreedzame School als preventiekader.....	6
2.2 De Vreedzame afspraken en onze Grondwet.....	7
2.3 Herstel in plaats van straf.....	9
2.4 Preventie.....	10
2.5 Toezicht en verantwoordelijkheid.....	11
2.6 Time-out en verwijzing naar schorsing en verwijdering.....	12
2.7 Digitaal pesten en sociale media.....	12
3. Preventie en borging.....	14
3.1 Onze preventieve aanpak rust op vijf pijlers:.....	14
3.2 De 10 Gouden Regels van De Vliekotter.....	14
3.3 Fysieke en sociale omgeving.....	15
4. Wat mag u verwachten van de medewerkers van De Vliekotter?.....	16
4.1 Voorbeeldgedrag en professionele houding.....	16
4.2 Reageren op (verklaringen en) excuses van kinderen.....	16
4.3 Samenwerken met ouders: verwachtingen over en weer.....	16
4.4 Werkwijze bij grensoverschrijdend gedrag (Vreedzaam in de praktijk).....	17
4.5 Handreikingen voor ouders (thuis ondersteunen).....	17
4.6 Handreikingen voor kinderen (samengevat).....	17
5. Monitoring en Evaluatie.....	18
5.1 Jaarlijkse monitoring.....	18
5.2 Analyse en opvolging.....	18
5.3 Borging.....	18
5.4 Herziening van het protocol.....	18
6. Slotwoord.....	19

Inleiding

In ons *Protocol Sociale Veiligheid* beschrijven wij hoe wij op **basisschool De Vliekotter en binnen onze IKC** omgaan met gedrag, sociaal-emotionele ontwikkeling en de sociale veiligheid van onze leerlingen.

Met dit protocol laten wij zien hoe wij, vanuit **De Vreedzame School**, werken aan een positieve en veilige leeromgeving, waarin kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en voor elkaar.

We leggen uit welke **preventieve maatregelen** wij inzetten om een omgeving te creëren die probleemgedrag voorkomt en sociaal-emotioneel leren bevordert.

Daarnaast leest u hoe wij, samen met kinderen en ouders, omgaan met pestgedrag en hoe wij handelen bij **grensoverschrijdend gedrag**.

Onze aanpak is gebaseerd op **De Vreedzame School**, waarbinnen leerlingen leren om hun gevoelens te uiten, conflicten op te lossen en verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen gedrag. Door deze werkwijze ontstaat er een cultuur van **vertrouwen, respect en verbondenheid**, zowel in de klas als daarbuiten.

Ons *Protocol Sociale Veiligheid* is te vinden op de website van De Vliekotter en op te vragen bij de directie. Daarnaast informeren wij ouders regelmatig via de nieuwsbrief over de thema's en lessen van **De Vreedzame School** en hoe deze aansluiten bij ons dagelijks handelen in de groepen.

Heeft u vragen of zorgen over het welzijn of gedrag van uw kind? Neem dan gerust contact op met de groepsleerkracht. Onze deur staat altijd open voor overleg en samenwerking.

We vinden het belangrijk om vanuit **onderling vertrouwen** samen te werken aan een veilige omgeving, waarin ieder kind zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt.

We zijn allemaal anders

1. Visie

Binnen **IKC** vinden wij het belangrijk dat kinderen, ouders en medewerkers met plezier naar school en opvang komen. Wij doen er alles aan om ieder kind een fijne, veilige en leerzame tijd te bezorgen. Een van de belangrijkste voorwaarden daarvoor is dat kinderen zich sociaal veilig voelen. Daarom zetten wij ons dagelijks in om een omgeving te creëren waarin **vertrouwen** het uitgangspunt is.

Binnen ons IKC leren kinderen vertrouwen te hebben in zichzelf, in elkaar, in de medewerkers en in hun omgeving. Wij vinden het belangrijk dat we samen – als één team van opvang en school – met ouders en kinderen een sfeer creëren waarin iedereen zich thuis voelt en waarin we goed voor elkaar zorgen. Iedereen hoort erbij.

Ieder kind mag er zijn. Daarom hechten wij veel waarde aan hoe kinderen met zichzelf en met anderen omgaan. We vinden het belangrijk dat kinderen leren voor zichzelf op te komen, feedback te geven en te ontvangen, en zich te beheersen wanneer iets lastig is. Een veilig pedagogisch klimaat vormt de basis voor goed leren, spelen en een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling.

Om die sociaal-emotionele ontwikkeling te stimuleren, werken wij met **De Vreedzame School en De Vreedzame Opvang**. Deze aanpak sluit volledig aan bij wat wij belangrijk vinden: **vertrouwen, zelfstandigheid, betrokkenheid, eigenheid en plezier**.

Deze vijf waarden vormen samen de **Grondwet van IKC De Vliekotter** — zichtbaar in de hal van zowel school als opvang, en voelbaar in ons dagelijks handelen.

De Vreedzame School en Opvang staan voor vertrouwen, veiligheid, verantwoordelijkheid en respect. Kinderen leren hun eigen mening te geven, naar anderen te luisteren, samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Ze ontdekken dat ze zelf invloed hebben op de sfeer in de groep en dat ze een waardevolle bijdrage leveren aan de gemeenschap.

Zo zorgen wij samen voor een prettige, positieve en respectvolle cultuur, waarin kinderen leren dat zij zélf verschil kunnen maken.

De doelen van De Vreedzame School zijn:

- het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de groep;
- het versterken van sociale en communicatieve vaardigheden;
- het leren omgaan met conflicten en het zoeken naar oplossingen;
- het vergroten van zelfvertrouwen en respect voor verschillen;
- het nemen van verantwoordelijkheid voor eigen gedrag;
- het stimuleren van actief burgerschap en betrokkenheid bij de groep en de samenleving.

De Vreedzame aanpak bestaat uit een doorgaande leerlijn van peuter tot en met groep 8, met lessen, verhalen, kringgesprekken en oefeningen om de sfeer in de groep goed te houden (preventief) of te verbeteren (herstellend). De aanpak is erkend door het **Nederlands Jeugdinstituut (NJI)** als effectief programma voor sociaal-emotionele ontwikkeling en pestpreventie.

Voor ons is De Vreedzame School en Opvang meer dan een methode: het is de **leidraad van ons pedagogisch beleid**. Het vormt de basis van hoe wij samen leven, leren en zorgen binnen ons IKC – een plek waar kinderen, van peuter tot en met groep 8, groeien in zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en verbondenheid.

2. Protocol Sociale Veiligheid

Het **Protocol Sociale Veiligheid** beschrijft hoe wij binnen **IKC De Vliekotter** omgaan met gedrag, veiligheid en verantwoordelijkheid. De uitgangspunten hiervoor komen uit **De Vreedzame School en Opvang** – een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap.

De Vreedzame School helpt ons om een gemeenschap te vormen waarin kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf, voor elkaar, voor de omgeving en voor de samenleving. Binnen ons IKC besteden we dagelijks aandacht aan sociale en emotionele vaardigheden die essentieel zijn in een democratische gemeenschap:

- je kunnen verplaatsen in een ander,
- verschillen respecteren,
- samen beslissingen nemen,
- constructief conflicten oplossen,
- en verantwoordelijkheid dragen voor het geheel.

We willen kinderen niet alleen goed leren rekenen, lezen of spelen, maar ook voorbereiden op hun plek in de samenleving. Ons IKC is een plek waar ieder kind zichzelf mag zijn en zich veilig voelt – van de peutergroep tot en met groep 8.

Daarom werken we structureel aan preventie van ongewenst gedrag en het bevorderen van sociale veiligheid, zodat kinderen kunnen groeien in vertrouwen, zelfstandigheid, betrokkenheid, eigenheid en plezier.

2.1 De Vreedzame School als preventiekader

Uitgangspunt voor ons beleid rond sociale veiligheid binnen **IKC De Vliekotter** is het programma van **De Vreedzame School en Opvang**. Deze aanpak voor sociale competentie en democratisch burgerschap helpt ons een gemeenschap te vormen waarin we kinderen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor zichzelf, voor elkaar, voor de omgeving en voor de samenleving.

Met De Vreedzame School en Opvang besteden we dagelijks aandacht aan sociale en burgerschapsvaardigheden die in een democratische samenleving onmisbaar zijn, zoals:

- je kunnen verplaatsen in een ander;
- samen beslissingen nemen op een respectvolle manier;
- openstaan voor verschillen tussen mensen;
- conflicten op een constructieve manier oplossen;
- verantwoordelijkheid nemen voor de groep en de gemeenschap.

Binnen ons IKC willen we dat kinderen zich niet alleen ontwikkelen in taal, rekenen en motoriek, maar óók in hun sociale en maatschappelijke vorming. We vinden het belangrijk dat kinderen niet alleen **iets worden**, maar vooral **iemand worden** – mensen die bijdragen aan een wereld waarin respect, samenwerking en zorg voor elkaar vanzelfsprekend zijn.

Elke generatie vormt opnieuw onze samenleving, en daarin willen wij investeren.

Ons IKC is een plek waar alle kinderen, van peuter tot en met groep 8, zichzelf mogen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen in een omgeving van vertrouwen en veiligheid kunnen kinderen leren, groeien en bloeien. Daarom doen we veel om sociale veiligheid te bevorderen en ongewenst gedrag, zoals pesten, te voorkomen.

Pesten, plagen en conflicten

Wij spreken van **pesten** als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een ander kind pijn te doen of uit te sluiten;
- herhaald of langdurig negatief gedrag of agressie;
- een machtsverschil tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen **pesten, plagen en conflicten**:

- **Plagen** – is niet structureel, vaak wederzijds en bedoeld om te lachen. Zodra iemand het niet leuk meer vindt, stopt het.
- **Conflicten** – zijn verschillen van mening of belang (A wil dit, B wil dat) en kunnen soms uitlopen op ruzie, maar zijn bespreekbaar en op te lossen.
- **Pesten** – is van een andere orde: bewust, herhaald en gericht op het kwetsen of buitensluiten van een ander.

Pesten ontstaat niet toevallig, maar in een cultuur waarin macht of competitie belangrijker lijken dan verbinding.

Daarom zetten wij daar als IKC een sterk tegenwicht tegenover:

een positieve, inclusieve gemeenschap waarin we goed voor elkaar zorgen en niemand wordt buitengesloten.

Onze sociale norm is helder:

iedereen heeft het recht om zichzelf te zijn – en de plicht om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht óók heeft.

We streven naar een IKC-cultuur waarin verbinding belangrijker is dan competitie, waarin kinderen leren rekening te houden met elkaar, en waarin zorg voor de ander vanzelfsprekend is.

Met deze gezamenlijke taal, duidelijke normen en de structurele Vreedzame lessen voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag.

Mocht er toch sprake zijn van pestgedrag, dan grijpen we snel, zorgvuldig en herstelgericht in (*zie hoofdstuk 5: Pestaanpak en escalatie*).

2.2 De Vreedzame afspraken en onze Grondwet

Binnen **IKC De Vliekotter** streven we naar een positieve, opbouwende sfeer — binnen de kaders van de wet én binnen het gedachtegoed van **De Vreedzame School en Opvang**.

Onze gezamenlijke afspraken zijn gebaseerd op **de Grondwet van De Vliekotter**.

Deze hangt zichtbaar in de hal van school en opvang en vormt de basis van hoe wij met elkaar omgaan:

- We zorgen goed voor elkaar.
- We luisteren naar elkaar en laten elkaar uitpraten.
- We lossen conflicten op met woorden.
- We helpen elkaar.
- We nemen verantwoordelijkheid voor ons gedrag.
- We hebben plezier.
- Iedereen hoort erbij.

Deze afspraken gelden voor alle groepen – van peuters tot groep 8 – en vormen de rode draad in ons pedagogisch handelen. Ze worden samen met de kinderen besproken, geoefend en herhaald.

Aan het begin van het schooljaar doen we dit bewust tijdens **de Gouden Weken**, waarin we werken aan groepsvorming en het creëren van een positieve start. Halverwege het jaar herhalen we dit in **de Zilveren Weken**, om de sfeer te versterken en nieuwe afspraken waar nodig aan te scherpen.

Wanneer zich situaties voordoen waarin grenzen of afspraken opnieuw moeten worden besproken, nemen we daar bewust tijd voor; in gesprek met de kinderen, vanuit rust, respect en herstel. Zo bouwen we samen, iedere dag opnieuw, aan een veilige en vreedzame gemeenschap waarin iedereen zich gezien en gewaardeerd voelt.

Aap en Tijger – de onderbouw en bij de peuters (baby's)

Bij de peuters en kleuters gebruiken we de handpoppen **Aap** en **Tijger**.

Aap doet eerst en denkt daarna; hij reageert impulsief en leert van zijn fouten.

Tijger blijft rustig, denkt eerst na en zoekt naar een oplossing.

Met hun verhalen en gesprekken helpen ze jonge kinderen gevoelens te herkennen, te verwoorden en positief gedrag te oefenen. Zo leren kinderen van jongs af aan dat ze invloed hebben op hun eigen gedrag.

De drie kleuren petjes – midden- en bovenbouw

Vanaf groep 3 gebruiken we de **drie kleuren petjes** van De Vreedzame School om gedrag bespreekbaar te maken:

- **Rood – de harde aanpak:** je wilt je zin doordrijven, schreeuwt of duwt. Het conflict wordt groter.
- **Geel – de oplossende aanpak:** je blijft rustig, praat met de ander en zoekt samen naar een oplossing. Dit is het gedrag dat we willen zien.
- **Blauw – de wegloopaanpak:** je trekt je terug, zegt niets of loopt weg. Het probleem blijft bestaan.

Je probeert je zin te krijgen door te duwen, trekken of vechten. Je maakt ruzie.

Je praat met elkaar om het op te lossen. Je maakt geen ruzie.

Je geeft de ander zijn zin. Je maakt er geen ruzie over. Je praat er ook niet over.

De petjes zijn een hulpmiddel om te leren reflecteren. Kinderen denken na over hun gedrag en leren dat ze een keuze hebben: “Welke pet kies ik vandaag?”

Het doel is dat leerlingen steeds vaker bewust kiezen voor de **gele pet**; de oplossende aanpak. In de lessen, tijdens buitenspel en in conflicten gebruiken leerkrachten en mediators de taal van de petjes, zodat kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen en gedrag niet wordt veroordeeld maar besproken.

2.3 Herstel in plaats van straf

Binnen **IKC De Vliekotter** geloven we dat kinderen leren van fouten – niet van straf.

Soms gaan dingen mis: er ontstaat een ruzie, iemand voelt zich buitengesloten of er wordt iets gezegd wat pijn doet. Dat hoort bij opgroeien. Wat telt, is **hoe we daarna verder gaan**.

Op **school** kiezen we bewust voor **herstelgericht werken**.

Dat betekent dat we niet focussen op schuld of straf, maar op **begrip, verantwoordelijkheid en vertrouwen**. We praten met kinderen over wat er is gebeurd, wat de ander voelde en wat er nodig is om het weer goed te maken. Zo leren kinderen dat ze invloed hebben op hun eigen gedrag – en dat fouten ook kansen zijn om te groeien.

In de **BSO** en opvang sluiten we hier op aan: ook daar leren kinderen samen spelen, rekening houden met elkaar en conflicten op een vreedzame manier oplossen. Zo ontstaat één doorgaande lijn in hoe we omgaan met gedrag, van peuter tot puber.

Uitgangspunten in gesprekken met kinderen en ouders

- Iedereen heeft recht op veiligheid.
- Jij bent verantwoordelijk voor jouw gedrag.
- Jij houdt rekening met anderen – in de klas, op het plein en daarbuiten.
- Je vertelt eerlijk wat er is gebeurd, ook het deel dat lastig is.
- Je gedraagt je met respect, ook als je boos bent of het niet eens bent met een ander.

“Goed gedrag is gedrag waar iedereen zich fijn bij voelt — jijzelf, je klasgenoten en de volwassenen om je heen.”

Herstelgesprekken

Na een incident voeren we, waar nodig, **herstelgesprekken** met betrokken leerlingen (en zo nodig ouders). Vaste vragen zijn:

1. Wat is er gebeurd?
2. Wat dacht of voelde je toen – en wat nu?
3. Wie is geraakt of benadeeld?
4. Wat is nodig om het weer goed te maken?
5. Wat nemen we mee voor de toekomst?

Deze aanpak richt zich op **herstel van relaties** en **opnieuw vertrouwen**.

Consequenties en grenzen stellen

We houden niet van straffen; dat past niet bij hoe wij werken.

Maar soms zijn **consequenties** wel nodig. Kinderen moeten leren dat gedrag gevolgen heeft, voor henzelf én voor anderen. Een consequente aanpak biedt duidelijkheid, veiligheid en helpt kinderen verantwoordelijkheid te nemen voor hun gedrag.

Een consequentie is geen straf, maar een **leerervaring**: een kans om te reflecteren, te herstellen en opnieuw te beginnen. Kinderen leren pas echt als ze begrijpen waarom iets niet goed ging, en wat ze kunnen doen om het anders te doen.

Een consequente maatregel houdt rekening met drie basisbehoeften van ieder kind:

- **Relatie** – We spreken het kind individueel aan en maken duidelijk dat het om het gedrag gaat, niet om de persoon.
“Je bent oké, maar dit gedrag is niet oké.”
- **Autonomie** – We betrekken het kind bij het zoeken naar een oplossing.
“Wat kun jij doen om dit goed te maken?”
- **Competentie** – We laten merken dat we vertrouwen hebben in de mogelijkheden van het kind.
“Ik weet dat jij dit kunt herstellen, ik help je daarbij.”

Een maatregel of consequentie is pas zinvol als het kind begrijpt waarom deze wordt gegeven en zelf een rol heeft in het herstel. Dat kan betekenen: iets opruimen of herstellen, excuses aanbieden, of opnieuw beginnen met duidelijke afspraken.

We willen dat kinderen ervaren dat hun gedrag invloed heeft op anderen, én dat ze zelf kunnen bijdragen aan het herstellen van wat misging. Zo leren ze verantwoordelijkheid nemen, reflecteren en groeien in sociaal gedrag.

2.4 Preventie

Voorkomen is beter dan genezen.

Binnen **IKC De Vliekotter** werken we structureel aan het voorkomen van pestgedrag, het bevorderen van positieve relaties en het versterken van sociaal gedrag. We investeren dagelijks in een **veilig pedagogisch klimaat** waarin ieder kind zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt.

De Vreedzame School vormt hierbij het hart van ons preventieve beleid.

Ook binnen de peuteropvang en BSO sluiten we hierop aan: kinderen leren van jongs af aan hoe je met elkaar omgaat, hoe je gevoelens kunt verwoorden en hoe je samen problemen oplost. Zo ontstaat één doorgaande lijn in houding en gedrag — van peuter tot groep 8.

Kernpunten van onze aanpak

- **De Vreedzame lessen** worden in alle groepen wekelijks gegeven. Kinderen leren praten over gevoelens, luisteren naar elkaar en samen oplossingen zoeken.
- Tijdens de **Gouden Weken** (aan het begin van het schooljaar) en de **Zilveren Weken** (in januari) besteden we extra aandacht aan groepsvorming, vertrouwen en samenwerking.
- **Complimenten en opstekers** zijn zichtbaar aanwezig in onze schoolcultuur. We benadrukken wat goed gaat, zodat kinderen ervaren dat positief gedrag loont.
- **Kinderen leren hulp vragen** – bij hun juf, meester of bij een van onze leerlingmediatoren.
- Vanaf **groep 6** worden leerlingen opgeleid tot **mediator**: zij helpen andere kinderen bij kleine conflicten en leren actief luisteren, neutraal blijven en meedenken over oplossingen.
- **Ouders zijn partners** in het bevorderen van veiligheid. We delen informatie, bespreken zorgen en zoeken samen naar oplossingen.

Onvermogen en onwil

We maken een duidelijk onderscheid tussen **onvermogen** en **onwil**:

- Bij **onvermogen** bieden we begeleiding, oefening en steun. We leren kinderen stap voor stap hoe ze ander gedrag kunnen laten zien.
- Bij **onwil** stellen we duidelijke grenzen en spreken we af wat er van het kind verwacht wordt. We geven ruimte om opnieuw te beginnen, maar zijn ook helder over de verantwoordelijkheid die daarbij hoort.

Herstelgericht en positief

Na incidenten werken we met **herstelgesprekken**, niet met straffen. We richten ons op leren, begrijpen en het herstellen van relaties. Kinderen ervaren dat hun gedrag invloed heeft op anderen en dat ze zelf kunnen bijdragen aan een oplossing.

Zo bouwen we aan een **veilige, betrokken en vreedzame gemeenschap**, waarin kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf én voor elkaar, zowel binnen de school als in de bredere omgeving van ons IKC.

2.5 Toezicht en verantwoordelijkheid

Een veilige omgeving vraagt niet alleen om duidelijke afspraken, maar ook om **zicht, nabijheid en betrokkenheid van volwassenen**.

Binnen **IKC De Vliekotter** dragen leerkrachten, onderwijsassistenten en pedagogisch medewerkers samen zorg voor de veiligheid op en rond school en opvang. Zichtbaar aanwezig zijn, tijdig signaleren en samen handelen zijn hierbij de sleutelwoorden.

Fysieke omgeving

Naast sociale preventie zorgen we ook voor een veilige **fysieke omgeving**. Er zijn vaste toezichtafspraken voor het plein, de gangen en tijdens de gymlessen. Iedereen in het team weet waar zijn of haar verantwoordelijkheid ligt. We grijpen direct in bij onveilig of grensoverschrijdend gedrag – altijd op een rustige, duidelijke manier die past bij onze **Vreedzame aanpak**.

Onze ruimtes – zowel binnen als buiten – zijn overzichtelijk en uitnodigend ingericht. Kinderen weten waar ze terechtkunnen als ze zich onveilig voelen: bij hun eigen leerkracht, een pedagogisch medewerker, een onderwijsassistent, de directie of de vertrouwenspersoon.

Onze **vertrouwenspersoon** voor leerlingen is **juf Harriet**. Zij stelt zich ieder schooljaar opnieuw voor in alle groepen en legt uit waarvoor kinderen bij haar terechtkunnen. Zij heeft hiervoor een speciale scholing gevolgd en biedt een veilige plek om te praten als iets niet goed voelt.

Toezicht in en rond school

- In de gang van het **Kraaiennest** is altijd een volwassene aanwezig tijdens overgangen of drukke momenten.
- Op het **schoolplein** lopen altijd twee collega's om toezicht te houden. De **mediatoren** zijn daarbij duidelijk herkenbaar aan hun hesjes.
- Tijdens de **gymlessen** zorgen we dat de overgang van klas naar gymzaal rustig en veilig verloopt.
In de kleedkamers gelden dezelfde omgangsregels als in de klas: respect voor elkaar en zorg voor de omgeving.

Ook op de **BSO** gelden vergelijkbare afspraken: medewerkers zijn actief aanwezig bij het buitenspelen, stimuleren positief contact en grijpen in als grenzen worden overschreden. Zo ervaren kinderen overal dezelfde voorspelbaarheid en rust.

Samen verantwoordelijk

We vinden het belangrijk dat kinderen niet alleen *onder toezicht staan*, maar ook **leren verantwoordelijkheid te nemen** voor zichzelf en voor de groep. Daarom betrekken we leerlingen actief bij het bewaken van een veilige sfeer, onder andere via de **leerlingmediatoren** en de **Kinderraad**.

Vanaf januari 2025 worden jaarlijks leerlingen uit groep 6 en 7 opgeleid tot mediator, zodat zij hun rol met trots, verantwoordelijkheid en zichtbaarheid kunnen vervullen. Toezicht en veiligheid zijn dus niet alleen een taak van volwassenen, maar van de hele **IKC-gemeenschap: iedereen hoort erbij, en iedereen draagt bij.**

2.6 Time-out en verwijzing naar schorsing en verwijdering

Time-out: een moment voor rust en herstel

Op De Vliekotter hanteren we een herstelgerichte aanpak.

Als gedrag de veiligheid of het groepsproces tijdelijk verstoort, kan een leerling een time-out krijgen. Dit is géén straf, maar een kans om afstand te nemen, tot rust te komen en samen te reflecteren.

Tijdens een time-out:

- krijgt de leerling begeleiding van de directie of locatieleider;
- wordt gekeken wat er nodig is om weer veilig terug te keren in de groep;
- volgt altijd een herstelgesprek met de leerling en leerkracht;
- worden ouders op de hoogte gebracht.

Bij herhaald of ernstig gedrag wordt een herstelplan opgesteld waarin afspraken en ondersteuning worden vastgelegd.

Schorsing en verwijdering

In uitzonderlijke situaties, wanneer de veiligheid of het onderwijsleerproces ernstig wordt verstoord, kan de school besluiten tot tijdelijke schorsing of, in uiterste gevallen, verwijdering van een leerling.

Voor deze maatregelen gelden de officiële richtlijnen van Stichting Kopwerk. De Vliekotter volgt daarbij de “Regeling Schorsing en Verwijdering”.

De belangrijkste uitgangspunten blijven:

- elke maatregel is gericht op veiligheid én herstel;
- ouders worden altijd betrokken;
- na elke maatregel volgt een herstelgesprek;
- het bestuur en leerplicht worden, waar nodig, geïnformeerd.

Een uitgebreide beschrijving van deze procedure is te vinden in de Regeling Schorsing en Verwijdering, te raadplegen via de schooldirectie of de website van Kopwerk.

*Deze richtlijn geldt voor de schoolcontext van basisschool **De Vliekotter**.*

Binnen de opvang (peuteropvang en BSO) wordt bij grensoverschrijdend gedrag gewerkt volgens dezelfde herstelgerichte uitgangspunten, maar zonder toepassing van formele maatregelen zoals schorsing of verwijdering.

2.7 Digitaal pesten en sociale media

Kinderen groeien op in een wereld waarin online contact vanzelfsprekend is.

Ook al gebruiken we op De Vliekotter tijdens schooltijd geen mobiele telefoons of sociale media, we weten dat online gedrag buiten school invloed kan hebben op het welbevinden van kinderen in de klas. Wij vinden het belangrijk dat kinderen leren respectvol en verantwoordelijk met elkaar om te gaan, zowel offline als online. Wat in de echte wereld niet mag, mag online ook niet.

Ons beleid

Binnen De Vliekotter en alle scholen van Stichting Kopwerk geldt sinds 1 augustus 2024 de afspraak: Geen mobieltjes, smartwatches of eigen tablets in de klas.

Deze maatregel zorgt voor rust, concentratie en veiligheid in de klas. Leerlingen laten hun mobiele apparaten bij voorkeur thuis. Als een apparaat toch wordt meegenomen, levert de leerling het bij binnenkomst in bij de leerkracht. De apparaten worden veilig bewaard en aan het eind van de dag teruggegeven.

Het volledige beleid is te vinden op de website van Kopwerk en als bijlage toegevoegd aan dit protocol.

Week van de Mediawijsheid

Hoewel we zelf geen socialmediagebruik in school stimuleren, vinden we het belangrijk dat kinderen mediawijs worden.

Daarom doen de groepen 7 en 8 jaarlijks mee aan de Week van de Mediawijsheid.

Tijdens deze week leren leerlingen kritisch nadenken over wat ze online tegenkomen, hoe ze betrouwbaar nieuws kunnen herkennen en hoe ze zich online kunnen gedragen met respect voor anderen.

Als er iets misgaat

Wanneer online gedrag (buiten schooltijd) invloed heeft op de veiligheid of sfeer op school, gaan we hierover in gesprek met de betrokken leerlingen en ouders.

We hanteren dan dezelfde uitgangspunten als bij andere vormen van ongewenst gedrag:

- we luisteren zonder oordeel;
- we zoeken samen naar herstel;
- we betrekken ouders en, indien nodig, de directie of IB'er;

Digitale veiligheid hoort bij sociale veiligheid. Door in gesprek te blijven met leerlingen en ouders, houden we samen de school, én de digitale wereld daarbuiten, veilig, vriendelijk en vreedzaam.

*Deze paragraaf heeft betrekking op de schoolcontext van **basisschool De Vliekotter**.*

Binnen de opvang worden geen mobiele telefoons of sociale-media-toepassingen gebruikt, maar pedagogisch medewerkers stimuleren dezelfde waarden van respect, rust en verantwoordelijkheid in het digitale contact tussen kinderen en ouders.

3. Preventie en borging

Een veilige schoolcultuur ontstaat niet vanzelf, daar werken we op De Vliekotter elke dag bewust aan. We geloven dat voorkomen beter is dan genezen: door sterke relaties, duidelijke afspraken en een positieve sfeer bouwen we aan vertrouwen. We leren kinderen hoe ze op een positieve manier met elkaar omgaan, hoe ze grenzen stellen en hoe ze conflicten vreedzaam kunnen oplossen.

3.1 Onze preventieve aanpak rust op vijf pijlers:

1. Sterke groepsvorming

Aan het begin van ieder schooljaar besteden we tijdens de Gouden Weken veel aandacht aan groepsvorming.

Leerlingen leren elkaar kennen, we maken samen afspraken en leggen de basis voor een fijne sfeer.

In januari herhalen en verdiepen we dit tijdens de Zilveren Weken.

2. De Vreedzame School

Wekelijkse lessen helpen kinderen om sociale en burgerschapsvaardigheden te ontwikkelen, verantwoordelijkheid te nemen voor hun gedrag en samen te werken aan een prettige klas.

De lessen vormen de ruggengraat van ons pedagogisch klimaat.

3. Mediatoren

Jaarlijks worden leerlingen uit groep 6 en 7 opgeleid tot mediator.

Zij helpen bij het oplossen van kleine conflicten op het plein en in de klas en dragen zichtbaar bij aan een cultuur van vertrouwen en verantwoordelijkheid.

Hun herkenbare hesjes en rol maken duidelijk dat kinderen zelf invloed kunnen hebben op de sfeer en veiligheid op school.

4. Samenwerken met ouders

We communiceren actief via oudergesprekken, Kwieb en ouderavonden.

Bij zorgen zoeken we altijd open contact — in samenwerking met ouders kunnen we signalen sneller herkennen en effectiever handelen.

5. Kerngroep Vreedzaam en intervisie als lerend team

Binnen De Vliekotter is een kerngroep Vreedzaam actief, bestaande uit leerkrachten en pedagogisch medewerkers.

Zij komen vijf keer per jaar samen, bewaken de doorgaande lijn van Vreedzaam,

organiseren activiteiten en stimuleren de zichtbaarheid van onze grondwet in school.

Daarnaast houden we als team regelmatig intervisie- en overlegmomenten rond gedrag en groepsvorming, soms met ondersteuning van externe experts.

3.2 De 10 Gouden Regels van De Vliekotter

1. We zorgen dat iedereen erbij hoort
2. We luisteren naar elkaar en laten elkaar uitpraten
3. We gaan respectvol om met iedereen
4. We helpen elkaar.
5. We houden onze handen en voeten bij onszelf.
6. We gaan zorgvuldig om met spullen.
7. We zeggen stop als iets niet goed voelt – en we luisteren als iemand dat zegt.
8. We zoeken samen naar oplossingen bij een conflict.
9. We zijn eerlijk en nemen verantwoordelijkheid voor ons gedrag.
10. We maken plezier en zorgen samen voor een fijne sfeer op school.

Aan deze **10 Gouden Regels** geven de kinderen in elke groep een **eigen invulling**. Dit noemen we de **klassenregels**. De afspraken worden samen met de leerkracht opgesteld, besproken en gedurende het schooljaar regelmatig herhaald. Zo sluiten de regels altijd aan bij de leeftijd, de groepssamenstelling en de beleving van de kinderen zelf.

3.3 Fysieke en sociale omgeving

Sociale veiligheid zie je niet alleen in gedrag, maar voel je ook in de omgeving. De hal van de school en de gang van het Kraaiennest zijn centrale ontmoetingsplekken waar rust, overzicht en positiviteit voelbaar zijn. We zorgen dat deze ruimtes overzichtelijk en uitnodigend zijn, met duidelijke afspraken over toezicht en omgangsvormen.

Onze vertrouwenspersoon voor leerlingen is juf Harriet. Zij stelt zich elk schooljaar in alle groepen voor en legt uit waarvoor kinderen haar kunnen opzoeken; bijvoorbeeld als ze zich verdrietig voelen, worden buitengesloten of zich onveilig voelen. Zij heeft hiervoor een speciale scholing gevolgd en biedt kinderen een veilige plek om hun verhaal te doen.

We hebben duidelijke pleinafspraken die samen met de kinderen worden besproken tijdens de Gouden Weken en herhaald in de Zilveren Weken. Als zich situaties voordoen waarin afspraken onder druk staan, nemen we de tijd om ze opnieuw te bespreken en te verduidelijken. Daarnaast worden jaarlijks leerlingen uit groep 6 en 7 opgeleid tot mediators, die zichtbaar aanwezig zijn tijdens pauzes en vrije momenten.

Tijdens het buitenspelen en bewegen gelden vaste toezichtafspraken. Leerkrachten en onderwijsondersteuners weten wie waar verantwoordelijk is en grijpen direct in bij onveilig gedrag. Zo is er op elk moment zichtbaar toezicht in de hal, op het plein en in de gangen.

Op deze manier bouwen we, letterlijk én figuurlijk, aan een omgeving waarin ieder kind zich veilig, gezien en gehoord voelt.

*Dit hoofdstuk beschrijft de werkwijze binnen de schoolcontext van basisschool **De Vliekotter**. Binnen de opvang (peuteropvang en BSO) worden dezelfde uitgangspunten gevolgd — werken aan relaties, rust en veiligheid — zodat kinderen op alle IKC-onderdelen dezelfde taal, waarden en afspraken herkennen.*

4. Wat mag u verwachten van de medewerkers van De Vliekotter?

4.1 Voorbeeldgedrag en professionele houding

U mag verwachten dat alle medewerkers respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder. Ook onderling gaan we respectvol met elkaar om. We zijn ons ervan bewust dat goed voorbeeld goed doet volgen: hoe wij spreken, reageren en grenzen stellen, is richtinggevend voor het gedrag van kinderen.

Medewerkers beheersen twee “gedragstalen” en schakelen daartussen waar dat nodig is:

- Duidelijk en begrenzend: helder in verwachtingen, rustig en consequent.
- Verbindend en inzichtgevend: gericht op luisteren, begrijpen, reflecteren en herstellen.

Bij problemen kiezen we voor een oplossingsgerichte, herstelgerichte aanpak. We zoeken samen met ouders naar een oplossing die goed is voor het kind, de groep en de school. Wraak- of schuldgerichte reacties krijgen geen ruimte.

4.2 Reageren op (verklaringen en) excuses van kinderen

Kinderen geven soms verklaringen voor hun gedrag. We nemen gevoelens serieus, maar blijven helder over grenzen. Voorbeelden van reacties (kindgericht geformuleerd):

“Hij/zij daagde mij uit!”

“Uitgedaagd worden is vervelend. Je hóeft niet mee te gaan. Wat kun jij doen om rustig te blijven of weg te lopen? Wat helpt je volgende keer?”

“Ik wist niet dat ik moest stoppen.”

“Let op gezichten en signalen. Als iemand het niet leuk vindt, stop je. Hoe herken je dat? Wat spreek je met jezelf af voor een volgende keer?”

“Hij/zij deed het ook bij mij.”

“Je mag voor jezelf opkomen met woorden. Schelden of terugdoen helpt niet. Wat kun je zeggen? En wat doe je als het doorgaat?”

“Ik deed het niet alleen.”

“We kijken naar jouw deel. Wat was jouw keuze? Wat kun jij nu doen om het te herstellen?”

We benadrukken steeds: het gaat om het gedrag, niet om de persoon. We helpen kinderen eigenaar te worden van hun keuzes én van het herstel.

4.3 Samenwerken met ouders: verwachtingen over en weer

We zien ouders als partners. U mag van ons openheid, respect en bereikbaarheid verwachten.

Wij vragen van ouders:

- Spreek respectvol over andere kinderen, ouders en medewerkers.
- Bespreek zorgen met school, niet via sociale media of appgroepen.
- Zoek contact met de groepsleerkracht bij signalen van onveiligheid of pesten; we denken mee en handelen.
- Wees bereid samen afspraken te maken die uitvoerbaar zijn voor kind, ouder en school.
- Agressief of denigrerend gedrag (offline of online) past niet bij onze schoolcultuur en wordt niet geaccepteerd.

4.4 Werkwijze bij grensoverschrijdend gedrag (Vreedzaam in de praktijk)

We leren kinderen concrete vaardigheden om met spanning of conflict om te gaan. Dat doen we o.a. met:

- Onderbouw: verhalen en gesprekken met Aap en Tijger (impuls vs. nadenken en oplossen).
- Midden-/bovenbouw: werken met de drie petjes (rood = hard, geel = oplossend, blauw = wegliep). We oefenen kiezen voor geel: rustig blijven, praten, samen oplossen.
- Mediatoren (groep 6/7): helpen bij kleine conflicten op plein en in de klas.

Standaardstappen die we kinderen aanleren:

- Stop en zeg wat je voelt/wilt: “Stop, ik vind dit niet fijn.”
- Kies geel: praat en zoek samen een oplossing.
- Zoek een maatje of mediator als het niet lukt.
- Ga naar een volwassene als het onveilig of te lastig is.

In gesprekken met betrokken kinderen gebruiken we herstellvragen:

- *Wat is er gebeurd? Wat voelde/dacht je? Wie is geraakt? Wat is nodig om het goed te maken? Wat neem je mee voor de volgende keer?*

Waar nodig volgen duidelijke consequenties (leerervaringen), altijd gericht op herstel van relatie en vertrouwen (zie hoofdstuk 2.3–2.6).

4.5 Handreikingen voor ouders (thuis ondersteunen)

- Ga in gesprek vanuit rust en nieuwsgierigheid: wat gebeurde er, hoe was dat voor jou/voor de ander?
- Oefen thuis met woorden geven aan gevoelens en met oplossend taalgebruik (“Wat kun jij doen? Wat helpt?”).
- Moedig aan om hulp te vragen: eerst in de groep (maatje/mediator), dan bij een volwassene.
- Bespreek dat online dezelfde regels gelden als offline (zie 2.7).
- Neem bij zorgen snel contact op met de leerkracht; wij denken mee en ondernemen actie.

4.6 Handreikingen voor kinderen (samengevat)

- Wees respectvol: naar jezelf, je klasgenoten, je school en je ouders.
- Kies geel: gebruik woorden, luister, zoek een oplossing.
- Geen benzine geven: niet aanmoedigen, niet mee lachen, loop weg van gedoe.
- Vraag hulp: bij je maatje, mediator of leerkracht. Dat is sterk.
- Herstel: maak het goed als je een fout hebt gemaakt—met woorden of daden.

*Dit hoofdstuk is primair gericht op de schoolcontext van basisschool **De Vliekotter**.*

Binnen de opvang (peuteropvang en BSO) gelden dezelfde uitgangspunten voor omgang, herstel en respectvolle communicatie.

Pedagogisch medewerkers gebruiken hiervoor dezelfde Vreedzame taal, zodat kinderen binnen het hele IKC één lijn ervaren in gedrag en verwachtingen.

5. Monitoring en Evaluatie

Sociale veiligheid is geen momentopname, maar een continu proces.

Binnen **IKC De Vliekotter** blijven we voortdurend werken aan een omgeving waar ieder kind zich veilig, gezien en gewaardeerd voelt. Om dit te waarborgen, volgen we jaarlijks hoe kinderen, ouders en medewerkers het pedagogisch klimaat ervaren, binnen zowel de school als de opvang, en gebruiken we die inzichten om onze aanpak verder te versterken.

5.1 Jaarlijkse monitoring

We volgen structureel hoe leerlingen de sociale veiligheid beleven.

Dat doen we op verschillende manieren:

- **Veiligheidsmonitor:** jaarlijks voor de groepen 5 t/m 8, conform de wettelijke verplichting.
- **Vreedzame evaluatie:** aan het einde van elk schooljaar vullen leerlingen en leerkrachten de korte evaluatievragen van *De Vreedzame School* in.
- **Leerlingenraad:** bespreekt minimaal twee keer per jaar hoe het gaat met de sfeer en veiligheid op school.
- **Observaties:** leerkrachten en pedagogisch medewerkers signaleren dagelijks het welbevinden en de sfeer in hun groep of stam.
- **Ouderbetrokkenheid:** we peilen de ervaringen van ouders tijdens gesprekken, via Kwieb en in feedbackmomenten.
- **Kinderraad / opvanggesprekken:** binnen de opvang wordt de sfeer en het groepsgevoel regelmatig besproken met de kinderen, passend bij hun leeftijd.

De resultaten worden besproken in het team, met de intern begeleider en de directie, en gedeeld met de MR en de kerngroep Vreedzaam.

5.2 Analyse en opvolging

De directie en intern begeleider analyseren jaarlijks de uitkomsten van de veiligheidsmonitor en de Vreedzaam-evaluaties. Daarbij kijken we naar:

- de beleving van veiligheid en verbondenheid;
- signalen van pestgedrag of uitsluiting;
- de effectiviteit van herstelgesprekken en interventies;
- observaties vanuit opvang en onderbouw;
- verbeterpunten die voortkomen uit ouder- of kindgesprekken.

Op basis van deze gegevens stellen we doelen en acties vast voor het volgende schooljaar.

Deze worden opgenomen in het Jaarplan van IKC De Vliekotter.

5.3 Borging

De **kerngroep Vreedzaam** bewaakt de doorgaande lijn tussen opvang en school en zorgt ervoor dat de taal, routines en afspraken van *De Vreedzame School* overal herkenbaar zijn.

Nieuwe collega's worden hierin ingewerkt, en tijdens studiedagen en teammomenten is er structureel aandacht voor gedrag, groepsvorming en sociale veiligheid.

Zo blijft onze aanpak stevig verankerd binnen het hele IKC.

5.4 Herziening van het protocol

Het **Protocol Sociale Veiligheid van IKC De Vliekotter** wordt elke vier jaar herzien, of eerder wanneer wetgeving, beleid of praktijk daar aanleiding toe geven.

De directie en het team evalueren het protocol samen met de MR en de kerngroep Vreedzaam.

De actuele versie van dit protocol is altijd in te zien via de **school- en opvangwebsite**, en op aanvraag bij de directie.

6. Slotwoord

Binnen **IKC De Vliekotter** bouwen we elke dag aan een veilige en vreedzame omgeving waar kinderen zichzelf kunnen zijn, fouten mogen maken en van elkaar leren.

Een plek waar iedereen gezien wordt, waar verschillen er mogen zijn en waar we samen zorgen dat niemand aan de kant blijft staan.

Sociale veiligheid ontstaat niet vanzelf. Het vraagt dagelijkse aandacht, betrokkenheid en een open houding van iedereen; kinderen, leerkrachten, pedagogisch medewerkers, ouders en directie. Samen vormen we de gemeenschap waarin kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen, elkaar te respecteren en samen te werken aan iets groters dan zichzelf.

We zijn trots op de sfeer die we samen creëren: een school en opvang waar vertrouwen, humor en warmte voelbaar zijn, waar kinderen leren dat ze invloed hebben op hun omgeving, en waar we geloven dat elk conflict een kans is om te groeien.

Met **De Vreedzame School** als kompas blijven we koers houden op respect, verbondenheid en plezier.

Zo blijft **IKC De Vliekotter** een veilige haven voor ieder kind; vandaag, morgen en in de toekomst.